

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СЛУЖБЕНИ ЛИСТ МИНИСТАРСТВА УНУТРАШЊИХ ДЕЛА

„ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК“ излази једанпут, а према потреби и више пута недељно. Претплата се полаже у напред, и то најмање за пола године код свију полицијских власти и износи: 20 динара на годину за државна и општинска надлештва, а за све друге претплатнике у опште 12 динара годишње. За иностранство: годишње 24, полугодишње 12 динара у злату. Поједини бројеви „Полицијског Гласника“ не продају се. Рукописи се не враћају.

СЛУЖБЕНИ ДЕО

Указом Његовога Величанства Краља Петра I., на предлог Министра унутрашњих дела, олобрено је решење Државног Савета од 1. децембра ове године Бр. 8065. које гласи:

Одобрава се Министру унутрашњих дела, да на оправку бољевачке болнице по ревидисаном и одобреном предрачуњу може утрошити 2332.54 динара и овај издатак ставити на терет партије Бр. 168. санитетског буџета за ову 1906. годину предвиђене за оправке и доправке болница и болничких зграда.

Из канцеларије Министарства унутрашњих дела, 8. децембра 1906. г. у Београду.

Његово Величанство Краљ Петар I., на предлог Министра унутрашњих дела, а на основу члана 51. Устава земаљског, у путу милости ослободило је:

Милку жену Петронија Лучића, из Гачовића, од казне шесто-дневног затвора, на коју је осуђена пресудом начелника среза црногорског, од 3. августа ове године Бр. 6184., за дело из тачке 1. § 375. кривичног закона.

Из канцеларије Министарства унутрашњих дела, 9. децембра 1906. г. у Београду.

Указом Његовога Величанства Краља Петра I., на предлог Министра унутрашњих дела, а на основу члана 34. закона о пословном реду у Државном Савету, одобрено је решење Државног Савета од 28. новембра 1906. године Бр. 7965, донето на основу тачке 9. члана 144. Устава земаљског, које гласи:

да се Петар Путник, инжењер овдашњи, родом из Сентомаша у Аустро-Угарској и там. поданик, по молби својој прими у српско поданство изузетно од § 44. грађ. закона, пошто је поднео уредан отпуст из свог досадањег поданства.

Из канцеларије Министарства унутрашњих дела, 9. децембра 1906. г. у Београду.

СТРУЧНИ ДЕО

ПРИМЕРИ СТАРОГ СРПСКОГ ПРАВОСУЂА

(СВРШЕТАК)

7.

Изазвано убијство.

Стеван Јовановић из Претока нахије Крагујевачке, одсељени син Јованов, пусти у заједничку ливаду суседова коња. Отац му се наљути и удари га коцем по глави. Ошамућен поведе се Стеван, али се после неколико тренутака освести, и врати оцу ударац истим начином, од чега он умре после три часа.

Пресудама од 10. децембра 1828. године № 22. „Сматрајући дакле Суд Народни важност кривице отцеубијце безумишљеног Стефана Јовановића, његово добро и отчево у селу и са сваком рђаво (владање и поступ, није могао окривити га смртију за смрт, хотја отцеубијство и заслужује ужасњеишег и жестоког наказанија. Зашто? Зато — што је његовог отца владање и поступ истог с њиме већ несносан био, а повод је он први убијству дао, јер је сина својег, као што је горе наведено, с колцем ударивши онесвестио био. У закљученије свега чега, по дугом размишљењу и содржанију мисли, *Рјешо* је Суд Народни: да именовани Стеван Јовановић, у два јутра по 50. штапа по телу претрпи. Потом да се кући отпусти ову надгледа и подиже, без присуствија којег морала би пасти у совершенно разрушеније, из тог призранија што никакове мужске снаге околу ње радити не има.“

8.

Убијство у дечијој свађи.

Пантелија Живковић из Рубрибрезе нахије Ваљевске, у завади због бритве и ножића, убоде ножићем у слабину Јелисија Ивановића, и он умре после 24 часа.

Пресуда Народног Суда од 13. августа 1828. године. № 11. „Сматрајући Суд Народни и т. д. и премда заслужује смртну

казн, ништа мање опомињући се Пантелијни млади година и на несовршени његов возраст, с једне стране одбијајући му на *јединствено* (?); а с друге пак взирајући на прошеније отца и матере погибшег Јелисија, који Пантелију живот драговољно опрашчају, и просе да се Пантелија смртију не накаже — *Рјешава*: да се Пантелија, кромје досада претрпљеног апса, још у два јутра с 25. штапа казни, и 70. гроша отцу погибшег Јелисија, за учињени трошак да положи, а по том да се отпусти кући својој.“

9.

Убијство у јарости

ПРВИ ПРИМЕР

Михаило Чорла из Старог Трстеника нахије Пожешке врскао. Сељани га често задиркиваху, изговарајући „вр“ „вр“; и не престајаху са шалом ни после његове озбиљне претње, да ће потсмевача убити из пушке. Једног дана стане га дирати неки Станимир из села Оџака, незнајући за његову претњу; и он га због тога удари шаком по врату. Станимир му врати ударац косом по глави, што Михаила наљути те му скреше пиштољ у прси, и убије га. Пре 25. година убио старијег брата, у сумњи да живи са његовом женом, што није доказано.

Пресуда од 12. септембра 1828. године № 15. „Сматрајући дакле Суд Народни ово богомерско над Станимиром произведено самовољно убијство, и разсуђавајући о оном, да не само што је пређе 25. година, за само једно голо подозрење брата свог батином као скота убио; но и садашњег убијства избећи могао је, које нехотјевши учинити по узвјеробразивши се, немислећи на наказаније које га по слову Евангелске истине постићи мора „ашче убијеш убијен будеш.“ Станимира убити пакусио се јест, *Рјешава*: да се Михаило Чорла из пушака убије, а потом о конопцу објеси, где труп његов близ друма на углед народу за седам дана да виси; а потом да се скине и на истом мјесту, гди је повјешен био, да се закопа.“

ДРУГИ ПРИМЕР

Петар Гогин из Сипуље нахије Зворничке, код кметова узет на одговор што меће пушке без потребе, стане одрицати; а кад се кмет Јанко његов шурак маши да му отме пиштољ, он га у љутини испали у његов трбух и убије га.

Пресудом је Народног Суда од 5. септембра 1830. године № 17. осуђен Петар на смрт из пушака, и да се обеси на виселици крај друма за три дана, а за тим да се закопа. Књаз, под 25. септембра исте год. № 1595. поинтрио пресуду, дасе осуђени не скида са висалице и не закопава.

У ову врсту осуде долази и следећи случај, који је по узроку и последицама приближнији делу у страху учињеном, или у крајњем случају *делу прекорачења нужне обране*.⁴

Ђорђе Павловић из Панкова нахије Пожаревачке, идући воденици сврати у градину неког Стојадина из Каменова, да узбере неколико струкова праза-лука, а своју секиру обеси о плот. У пролазу, његов сељак Милош Станојловић скине с плота секиру и понесе је. Ђорђе га стане молити да му је врати а лук ће платити, али га он упути Стојадину чији је лукац, да је од њега тражи, и тако се растану. Ђорђе је затим дваред одлазио по секиру, час Стојадиновој час Милошевој кући, али је не доби; а једном је ишао Милошу и на његов салаш, такође без успеха

Осамнаестог јануара 1829. год., пође Ђорђе опет на салаш Милошу, са братучедом Јанком; и за појасом је имао напуњен пиштољ, који је понео са намером, да убије сеоког кмета, ако би опет дошао да им брани сећи греде од сирових дрва. Ђорђе понова затражи своју секиру од Милоша, који га и овом приликом упути на Стојадина. Тада ражљубени Ђорђе узме са сењака Милошеву секиру и пође, али се за њим натури Милош и удари га дрветом. Ђорђе баца секиру и пође даље испред Милоша, који му је следовао пошто је своју секиру подигао и заметнуо. Тада Ђорђе „бојећи се какове напасти,“ окрене се назад, опали из пиштоља и Милоша на место убије.

Пресуда од 29. марта 1829. год. № 31. „Сматрајући дакле важност преступленија, и безакони и богопротивни поступак Ђорђе са животом Милоша Станојловића; а узимајући у уважење и то: да би он Ђорђе и кмета свог, који је височајшу заповест испољивао, смрти као и првог предао, кад би му греде сећи спречавао, на који случај и пиштољ свој већ напунио је био, — Суд Народни, наводећи га смрти повина по закону божественоме и његовоме, *Рјешао је*: да се честопоменути Ђорђе Павловић из пушака убије, и код села Панкова на путу за углед на коло баца, оставивши га на оном до савршеног распаденија.“

10.

Неодређена намера

ПРВИ ПРИМЕР

Богдан Лучић из Головића нахије Ужичке, у свађи због земље, баца секиру на брата Максима, и засече га међу плећа. Затим се пријави кмету, и буде спрове-

ден капетану Штулу, на кнезу Марићу, који нареди ислеђење.

Максим умре другог дана. У страху од снахине освете, Богдан пребегне на турску страну, и проведе зиму и лето у Сребрници, као надничар. Одатле пише капетану Штулу овакво писмо „По Богу да си ми отац! Видиш да сам себе изгубио и пред Богом и пред људима; пугледај те ме измири са снахом и дјецом, јер ми се досадило скитати по туђијем људима!“ Од капетана Штула добије одговор и позив да се врати, овим речима: „Тврда је вјера. Хајде вамо и не бој се никога! Твоја крв о мом врату виси!“ Богдан му се преда, и он га пошаље Ужичком Магистрату, одакле би спроведен Суду Народном.¹⁾

По сведоцима капетана Штула и кметова села Головића, погинули је Максим увек био узрок кавзи и боју. У међувремену до осуде, петоро нејаке Максимове деце остане и без матере, која их на смрти повери на аманет оптуженом Богдану. Кметови замоле Суд да Богдану опрости живот, јамчећи да ће он родитељски назвати Максимову децу, као и своје шесторо.

Пресуда од 13. августа 1830. године № 14. „Сматрајући дакле Суд Народни важност преступленија братоубице Богдана, наводи га како и сваког убијцу смрти повина бити. Но будући да он није у намјеренију био, брата свог на мјесто убити; а друго, што ни повода кавзи и боју дао није, по свидјетелству г. капетана и кметова; треће пак, да не би једанаесторо деце нејаке и недорасле сасвим осиротело, и сматрајући на молбу више поменутих кметова, Богдану живот опрашта, а међутим *Рјешава*: да он као братоубијца за преступленије своје, који није хотјео гњеву и јарости брата свог уступити, већ се покусио смертоносним орудијем на оног бацити и живота га лишити, да недељним даном у Ужици кромје досад претрпљеног боја, још кроз 300 момака трипут на мјесто сибу прође; а потом кући да се отпусти.“

Књажевском је милошћу од 28. септембра 1830. године № 1592. ова казна замењена са 50. штапова, с тим да се затим Богдан пусти кући на јемство кметова, под обвезом да се стара о братњеву деци као и о својој рођеној.

ДРУГИ ПРИМЕР

Радосав Печенковић из Пријељине нахије Рудничке, уредан и разборит муж, по повратку са кратког пута из Ваљева, нађе своју жену Петрију слабуњаву, у кући голем непоредак. а у башти и воћњаку штету од суседове стоке. Љутит пребаца жени немар речју „Кад сама због слабости нијеси могла башту надгледати.

¹⁾ У случајима добровољне предаје оптуженика, ослобођавање од казне или ублажење осуде, зависило је једино од владачева помиловања. Шабачки Суд није могао да нареди извршење казне над лоповом Станојлом Носићем зато, што је из Босне добављен на веру среског старешине Живана Гратовића. Државни је Савет под 19. фебруаром 1840. године № 260. решио: „да овај случај не спада у власт уредбени, но као помиловање у височајшу власт Књажевску, којој да се Попечитељство обрати поискавајући да се обећање Гратовића уважи.“

зашто бар нијеси заповједила дјецу да изгоне стоку?!“ Затим стане поправљати разваљену ограду, и по кући уређивати шта је било у непоретку.

О вечери седне Радосав са женом и децом доле за трпезу. Петрија држи на криду женско дете, и даје му комад по комад хлеба, но оно их срдито баца на земљу. Радосав примети жени да не повлађује детету, рекавши „зашто му си јечеш комад за комадом, а не избијеш га да не чини тако?“ Петрија му одговори осорљиво „А што жалиш хлеба? Каква си човјек, кад нијеси кадар да храниш троје дјеце!“ И онако брижан и нерасположен због затечене штете, наљућен оваквим одговором праћне се Радосав погом, и удари Петрију у леву слабину. Она устане од трпезе и са децом изађе у авлију. На врисак деце појурџи Радосав из куће, и код вратница снази обеснањену Петрију, на рукама две сусетке, које је повраћају водом. Док је Радосав до њих дотрчао, Петрија издахне. Одмах сам јави случај кмету и суседима; а сутра дан, пошто сахрани Петрију, остави суседе на даћи код своје куће, и јавивши се кмету оде сам у Крагујевац Народном Суду, да му суди.

Старешина среза капетан Илија Поповић из Пријељине и пријељински кметови осведоче, да су Радосав и Петрија живели пуних дванаест година „љубавно“ и у најбољој слози; и изјаве мњење: да Петрија од оног једног ударца не би умрла, да није била слабомоћна и трудна.

Пресуда од 14. августа 1830. године № 16. „Сматрајући Суд Народни важност преступленија Радосава Печенковића, који није у оној љутини жену своју Петрију с тим намјеренијем ударио да је убије и живота лиши, но само зато да би му противсловити престала. И будући да је ово његово преступленије, по горенаведеном свидјетелству из нехотјенија учињено, зато смертном наказанију као самовољни убијца не подлежи; но за неосторожност своју заслужује да се робијом накаже. Обаче, сматрајући на троје нејаке код куће заоставше му дјечице, да се не би поскитала и цијела се кућа упропастила, *Рјешава*: да се Радосав Печенковић, кромје досад претрпљеног апса, са још 50. штапа казни; а по претпљенију казни, кући и деци својој отпусти.

Књаз је одобрио пресуду под 25. септембром 1830. год. № 1594.

11.

Смртна злостав

ПРВИ ПРИМЕР

Милан Томић из Богосаваца нахије Шабачке, од 20. година, једне ноћи при легању у постељу изудара своју жену Виду „лесковим ајдамаком“, да се од боја разболела и умрла треће недеље. По сведоцима кућана и суседа Вида је била нерадница и у свачему невешта, а и под собом је мокрила и поганила на брачној постељи.

Пресуда од 29. јануара 1829. године № 25. „Сматрајући дакле Суд Народни важност преступленија Милановог, и разсуждавајући о оном, налази га крива у том, што он знајући при својој жени онакови главни узрок, није јавно власти и поис-

кавао брачни сојуз са њом развести, а не онаковим бојем казнити ју; и што поне у бијенију умјереност није набљудавао. Ништа мање, сматрајући Суд Народни на млада лета његова, и на то: што по доказателству његовом он није са намјере нијем тим жену своју тукао да ју убије, но само за усовјетовати је учинио јест, *Рјешава*: да Милан Томић пребуде у окову шест месеци, а потом да се казни са 50. штапа по тијелу, а по претрпленију казни кући својој одусти.“

ДРУГИ ПРИМЕР

Сима Веснић и Милутин Пановић из Каменице нахије Пожешке, због неког шумарка изтуку осамдесетолетног старца Ђорђа Жарковића из истог села, који умре трећег дана.

Пресудом од 11. маја 1828. године № 8. „Сматрајући Суд Народни ово богомрско дело преднаведени убојца, какогод својевољно на месту учињено убијство, примјетити изоставио није: да је Сима Веснић први повод дао к боју со тим, што је старца Ђорђа за недати му шумар сећи, први са штапом по руци ударио, премда је старац Ђорђе после њега, заваравши очи свима, у присуству кмета с проштцем по леђи ударио, које и старца Ђорђа довољно осуђава. Ништа мање, оба убојце ове, могли су вторичког боја и кавге по разстанку кметовском избећи со тим, да нису за старцем (по свидјетелству Јакова Дубравца) наново пошли, и устремивши се на њега проштцем га тукли, него да су одма смиривши се кућама својим дошли, и сутра дан кметовског суда или по представленију (наредбу) од више власти очекивали, но све совјете кмета свога пребрегли, у тако бјешенство и зло пасти покушали јесу. Зато *Рјешава*: да како Симо Веснић који је први повод к боју дао, тако и Милутин Поповић, који је пизму на старца носећи, кмета у руку љубио и дозволеније да старца бије искао, и који је први по растанку од кмета, Симу Веснића пригласио, да за старцем пођу и да га бију, а потом први на старца устремивши се с проштцем га к земљи оборио, равну шибе казни кроз 300 момака, шест пута доле а шест пута горе прођу и претрпе; а потом кућама својим се да отпусте“.

12.

Покушај убијства

први пример

Панта Башинић из Сече-Реке нахије Ужичке, обратио оца на спавању из мале пушке, зато што је од своје оделбине почео нешто продавати а нешто поклањати. Признао је намеру убијства.

Пресуда Народног Суда од 29. октобра 1828. године № 19. да се казни полумртвом шибом т.ј. да прође кроз 300. момака шест пута горе и шест пута доле, а затим да се отпусти кући.

ДРУГИ ПРИМЕР

После свађе због врљика, Павле Радовановић из Чучуга нахије Ваљевске, окине пиштољ на Радојицу Павловића у намери да га убије, али га само обрани. Пресудом је Народног Суда од 25. јула 1829. године № 40. кажњен казном првог случаја, и да плати повређеном видарину;

али Къаз Милош преиначи пресуду наредбом да се Павле доведе у Крагујевац, а одатле упуту у Пореч на привремену робију.

13.

Злонамерно убијство

први пример

Ђукица Ђуричић из Хаџи-Беговца нахије Смедеревске, 22. фебруара 1828. године ноћу, убије у својој кући на спавању Стојана Јовановића из Циганског Потока, да му не би предао кукуруз који му је продао и наплатио.

Пресуда од 9. априла 1828. године № 5. „Сматрајући дакле Суд Народни важност злодјејанија Ђурице Ђуричића, који је без сваког узрока озвјерообразивши се, често поменутог Стојана немилостивом смртију уморио, и сиротну му фамилију оставио и учвјелио, *Рјешава*: да се Ђурица као један хитри злодјеј и звјерообразни убијца, близ његовог села из пушака убије, а потом се његово мртво тијело покрај пута куда народ пролази, за углед прочим на коло остави“.

Извршење је казне прописано следећом наредбом Народног Суда од 11. априла 1828. № 165. Кнезу Милосаву Лаповцу:

„Препоручујемо вам, да призовете једног свјештеника, који да овога на смрт осуђенога убијца Ђукицу најпре исповједи, а потом да га причести божественом тајном. И кад то буде свршено, скупите из околних и ближних села још више народа, изведите осуђеног Ђукицу на удобно мјесто близ његова села — на мјесто убијенија; пред народом јасно и точно прочитајте (пресуду), а потом извршите над овим рјешену му казни, и трп његов као што у рјешењу гласи, на коло на углед другом оставити.“

ДРУГИ ПРИМЕР

Јован Јеремић из појате, и Вучко Веричић из Милатовца, бећари настањени у Јагодини као дућанције, стану премишљати „о насилственом стјежанију новаца.“ и у тој цељи неког Станка тервију из Ниша, коме је Јован нешто дуговао, преварно упуте у Ђуприју, под изговором да ће га Јован тамо измирити; а затим га стигну у чести Милатовачкој и из пушке га ране и прикољу.

Пресуда од 22. јуна 1829. године № 36. дакле горе изложено убијство ни изашта другог него из једног среброљубија порођено, Суд Народни наводи виновнике оног смрти повине, и тим више да не би друг посједујући њином примеру, трговце који трговину своју воде царским друмом узнемиравали и на пут стојали им; а по тому и *Рјешава*: да се горе означени убијци Јован и Вучко из пушака убију, и код села Милатовца на великом друму, за углед прочим на коло поставе, и на оном да остану до савршеног разпаданија.“

Кнез је Милош одобрио ову пресуду са изменом, да се само осуђени Вучко убије из пушака, а Јован да се шибом донде докле не умре.

СТАРИЈИ СЛУЧАЈ

Кнез Милош наредио ја Кнезу Јосифу Милосављевићу из Пожаревца, да убијцу

Васу сина Миленка Петровића, одведе у Шапину на оно место, где је он убио Бранка, и ту га туку секиром дотле, док не умре. „На то позориште нек призове више људи из околних сели, и пред њима нек прочитаду сентенцију губившем сја, коју сами нек сочине, и у тој нек изјаве свим околостојећим зашто се он губи, и докажу им да ће се свак онако строго казнити, који год буде онако чинио као онај Васо.“ (Акат. Књажевске Канцеларије од 3. августа 1822. № 1520).

14.

Разбојничко убијство

На Честобродици близу манастира Свете Петке, би опљачкан и убијен Живко Петровић из Главице нахије Параћинске.

Пресудом Народног Суда од 22. маја 1830. № 7. убијца је кажњен смрћу из пушака, и да му труп остане на колу док се не распадне; два саучесника без договора за убијство, осуђени су на 10. година робије, зато што су убијеног дотукли пожевима; а трећи саучесник, који није знао за убијство и спавао у времену извршења дела, кажњен је једногодишњом робијом зато, што је примио део опљачканог новца.

Кнез је одобрио пресуду решењем од 28. маја 1830. године № 823.

Истоветном су смртном казном кажњени пресудама од 23. септембра 1830. године № 19. и 20. Недељко Џупановић кмет из Подунавца и Петар Полука из Вранежа нахије Пожешке, као саучесници у повременим убијствима Турака, на преноћишту у Подунавцима, ради пљачке.

15.

Ајдуковање

У 1825. години, на конаку код неког Ивана у селу Рудинцима Пазарске нахије, зулумџар Мехмед — Калфа из Крушевца натера његову кћер и тек доведену снаху, жену сина му Михаила, да га дворе, а при легању затражи да с њим ноћи Михаила млада. Старац Иван није могао да отрпи ово насиље, већ убије Турчина из пушке, а затим са целом породицом пребегне у нахију Пожешку у село Подунавце, а одатле у село Рибник, где се и настани. После три године убије га Милета Петковић, коме су Турци обећали пандурску службу и ослобођење од данка и порезе; али и Михаилу освети оца и једне ноћи убије Милету на улици. Главни нахијски Кнез Василије Поповић достави случај до знања Къазу Милошу, који Михаилу опрости кривицу са налогом, да се са породицом пресели у Чачак, где се по неком времену прими араџилука код истог Кнеза Василија.

Доцније се Михаилу удружи са бившим ајдучима Нешком и Димитријем из Пазарске, и заједно пређу на турску страну ради пљачке. Турци их потерају, и они се врате у Пожешку нахију, где их близу села Осаонице у Бујковцу опколи потера Кнеза Алексе Прокића, и позове на предају. Михаилу умакне од друштва и преда се. Остала се двојица не хтедну предати, но опале из пушака, и убију Осаоничког кмета Димитрија Шаренкапића, али и њих чета побије. Кнез Алекса писмом од 4. августа 1828. године, пошље њихове главе

Народном Суду на увиђај, заједно са Михаилом ради суђења.

Пресуда Народнoг Суда од 9. марта 1829. № 30. „Сматрајући дакле Суд Народни важност преступленија Михаилови, који је осветом жеднећи Милету Петковића убио, и који је, непомишљајући на милост Књажевског Сијателства да је за то исто преступленије без наказанија остао и у непризнајему њиме ајдучију пошао био¹⁾, према у оној по строгом истраживанију судејском никаква зла учинио није. Ништа мање, имајући Суд Народни признанија на толику нејаку и слабу дјелу која о његовом врату стоје, *Рјешава*: да се Михаило, кромје досад претрпљеног седмо мјесечног апса, кроз 300. људи три пут доле а три пут горе у Трстенику, у један недељни и пазарни дан шибом казни; и по претрпљенију казни с целом својом фамилијом унутреност пашалук овог пресели се, и от оног мјеста, гди је прво преступленије учинио, удали.“

16.

Ајдук и јатак

Васо Кремић из Барање нахије Соколске, у фебруару 1829. године, држао је у својој кући на јатаклуку ајдуке Татиће из Лубање, и с њима крао и продавао крадене волове.

Пресуда Народнoг Суда од 19. јула 1829. године № 39. „да се Кремић, као јатак ајдучки и јавни храус, казни за преступленије своје шибом кроз 300. момака, три пут доле три пут горе т. ј. три пута на мјесто; и да плати људима учињену поару у два вола и четири коња.“

17.

Крађа

Лазар Глишић из Орлице више Травника у Босни, бећар, покрао новац Јуноза Арнаутина из Ђаковице, на конаковању у хану Јусуф-беговом у Ужицама.

Пресуда од 12. марта 1829. године № 29. „Сматрајући важност кривице Лазара Глишића, као преступленије једног страног скитнице и зловрједног крадљивца, Суд Народни, пекући се о безбедности имушества наши соотчественика, и у отечеству нашем живући. Решио је: да често поменути лопов Лазар Глишић, кромје претрпљеног досад закључанија, кажњен буде са 50. штапа по тијелу, а потом изтера се из недра предјела нашег у други који пашалук или страну.“

ДРУГИ ПРИМЕР

Ицко Вељковић бећар из Алексинца, дваред кажњен (шибом кроз 300. момака и са 50. батина), и оба пута протериван у Видин, дође и по трећи пут у Београд и изврши крађу.

Пресуда Народнoг Суда од 21. децембра 1830. године: Да се казни са 50. батина, и опет се протера из Србије с тим „да се њему овде јави, а и свима судовима да се пише, да истог Ицка на месту убију гди би га ухватили, ако још једанпут у Србију пређе, које и у пасош да му се стави, да свака зна какова га казночекује.“

Књаз одобрио пресуду 6. фебруара 1831. године № 182.

¹⁾ Брано се, да се придружно ајдучима са намером да оде до Осонице на стару баштину, на су га они преварили одвели на турску страну.

18.

Опасна крађа (похара)**ПРВИ ПРИМЕР**

Андреја Пантелић из Колара нахије Соколске, од 18. година, починио у две године седам похара.

Пресуда Народнoг Суда од 10. априла 1828. године № 6. „Сматрајући дакле Суд Народни важност кривице Андреје Пантелића, који је у цветућим својим младим годинама, себе безпутном дјелу и храуслуку предао, и да би се и у будушће зли дјела оставио, и боље владање предузео, *Рјешава*: да горе назначену неповраћању похару, састојаћу се у суми 54. гроша и 33. паре, похараним њиме људима најпре исплати (то су три похаре а четири је измирио); а потом кромје досад претерпљеног апса, да се казни с шибом, кроз 300. људи да прође три пут горе а три доле; а по претрпљенију назначене му казни, да се кући отпусти.“¹⁾

ДРУГИ ПРИМЕР

Сава Стојановић из Видинске, Ицко Вељковић из Алексинца, и Ђорђе Петровић из Шапца, бећари, починили су у Београду шест којекаквих похара (пет Турцима једну Еврејину).

Пресуда Народнoг Суда од 19. маја 1828. године № 9. „Сматрајући Суд Народни важност преступленија — крађе ове тројице лопова, до којег су степена безобразнија и скаредности дошла били, у главној предјела нашег вароши, под самом капијом Честитог Везира нашег, који такође не мало негодованије к поступку ови, преко кнезова наши у Београду изјавио је; и признајући кривицу њину достојном примјервог наказанија, *Рјешава*: да се Сава Стојановић као зачиншчик и предњи у свима горенаведеним похарама из пушака убије, и изван вароши за углед прочим на коло баца, а Ицко Вељковић, као први последовац Савин и већи преступник, и Ђорђе Петровић који је доцније к преднаведеној двојици предстао, шибу трпи, а имено: први 6. пута, а други 3 пута горе и доле кроз 300. момака да прође, потом отпусти се; и да се из Београда у друго какво — ни буд мјесто предјела нашег претерају.“

Књаз је заменио осуђеном Сави смртну казну шибом кроз 300. момака 8. пута горе и толико доле; с тим, да и остала двојица досуђену им казну, коју одобрава, претрпе на Врачару близу Београда, како ће их моћи видети и Хришћани и Турци (акат Књажевске Канцеларија од 24. маја 1828. године № 741).

19.

Превара

Варалица је проведен кроз чаршију и по вароши, са телалом који је обзнањивао: да лажи нико ни у чему не верује; нити да му зајми новац или друго шта — јер му Суд не ће наплаћивати (Пре-

¹⁾ Наредба Књаза Милоша од 18. децембра 1822. № 2356. гласи да се објави народу да сваки реуз у будушће плати двоструку украдену ствар, и да му се улари 50. батина каштиге. Од речене двоструке наплате, да се да половина ономе чија је ствар, а половина у касу Народну.“

суда Суда Народњег Србског од 15. септембра 1828. године № 528).

20.

Убијство жене

Софроније Смиљанић из Маркове Цркве нахије Ваљевске, секиром убије и утопи у реци Топлици своју жену Петрију из мржње, јер се по селу говорило да се подала ашчији у манастиру Боговађи, исте ноћи по венчању.

Народни је Суд под 16. јула 1829. године № 37. пресудио „да се убијца из пушака убије и његов труп да буде на точку крај друма две недеље дана за углед другима, а затим да се закопа“; али је Књажевским помиловањем пресуда преиначена, да се осуђеник отпрати у Пореч на привремену робију.

21.

Убијство мужа**ПРВИ ПРИМЕР**

Јана жена Марка Буђевца из Горевнице од 16. година, блудница и копиљача, отрује двадесето-годишњег мужа колачићем сичаном замешеним, од чега је повраћао, и болујући седам недеља умро у великим мукама и распадању.

Пресуда Народнoг Суда од 12. јуна 1829. године № 35. „Да се отровница Јана секиром у главу убије, и код села Горевнице за углед прочита на коло постави, на којем и да прбудне до совершеног распаденија“. Књаз одобрио пресуду.

По пресуди Народнoг Суда од 14. августа 1830. године № 15. истоветном је казном уморена и двадесето-годишња Милица, која је убила свог мужа Матију Матијевића из Штавице нахије Рудничке из свете, што ју је прилично избио“ због прасета, које је по кући тумарало и чинило штету.

ДРУГИ ПРИМЕР

За убијство Милете Маринковића из Лукова среза Сврљинског округа Гургусовачког, пресудом Великог Суда од 21. септембра 1838. године № 1179 осуђена су два извршиоца на смрт, да се убију батинама, а Смиљана жена убијеног на смрт батинама или будаком; и њихова тела да остану на точку до распадања. Државни Савет под 19. новембра 1838. године № 3091. преиначи пресуду тако: да се саучесник Милета казна са 12. година робије, и сваке године са 25. батина; а Смиљана да се убије конопцем (коцем?). Књаз одобри пресуду Великог Суда а не Саветску, пошто су сви троје у једној мери криви; али затим актом од 21. децембра 1838. године № 4028. замени жени смртну казну десетогодишњом робијом.

22.

Убијство брачног детета

Нека Анђелија мењала мужеве. Са средњим мужем Аврамом из Скупљена роди дете, на га напусти, а кад је Аврам нађе она убије дете. Решење Књажевске Канцеларије од 15. августа 1822. године № 1581. гласи: „За оваково преступленије њено да се преда мужу свом Авраму, и остави се сасвим на његову вољу — ако јој он живот опрости, биће опрощ-

чена; ако ли не, нека је убије на оном мјесту, гди је она дијете убила“.

23.

Заштита брака

Због женине слепоће, „височајшим рјешенијем“ одобрено мужу да се ожени другом, под наредбом да и прву држи у кући и нагледа је и одева, „али да је се не дотиче“. Муж прекорачи забрану, и слепица затрудни. По мњењу Суда муж заслужује казну, која зависи од тога, да ли се зародио са другом женом, и да ли она протестира. У том је смислу наређено дослеђење (акат Народнoг Суда од 17. децембра 1828. године № 715).

24.

Родооскрвљење и убијство ванбрачног детета

Павле и Марија из Шабачког Прњавора рођени брат и сестра, осуђени су за овакву кривицу на смрт, коју заслужују „по церковним и грађанским законима“, с тим да се остави присутном народу „да их они побију смртију, коју они сами произволе“. (Акат Књажевске Канцеларије од 28. маја 1820. године № 641.

25.

Убијство ванбрачног детета

Пауна кћи Милана Славковића из Хрртију нахије Пожешке, у пређуби са Радованом Славковићем из истог села, роди женско дете и удави га „за укрити своју срамоту“. Пресудом Народнoг Суда од 13. марта 1828. године № 4. осуђена је Пауна на 50. камџија, а Радован поред издржаног затвора, место телесне казне, да плати 100. гроша у Народну Касу.

Кажњена је истом казном и Марија кћи Михаила Поповића из Санковића, (пресуда Народне Српске Канцеларије од 7. новембра 1822. године Р№ 302); и девојка Станојка, чији љубазник остаје без казне, ако обећа узети је а у противном случају да му се удари 50. штапа „што је девојку преварио и обешчестио (пресуда од 7. априла 1828. године № 151).

26.

Б л у д**први пример**

Књажевом наредбом од 18. јуна 1822. године № 1205. препоручено Господару Јеврему, да удари по 50. батина свима онима који су имали прељубу са женом неког Илије, и да дете издржавају; да жени удари онолико камџија „колико види да је прилично спрама тјела њена“: а и мужа Илију да казни са 25. батина „за казни што није добро мотрио на жену, и да опет прими жену к себи“.

други пример

„Благородни Кнезови! Препоручујем, да се папуџији Јеремији опет 50. добри батина ударе; и наговаривши и њега и жену Ану на магарцима, да их испратите одма одавде, са строгим налогом Јеремији: да се за живот свој усудио не би, опустити или раздвојити се од Ане. Ибо, кад је од свог човека отцедио, дужан је он држати ју. Ово вам препоручујући, остајем ваш доброжелателни Милош Обреновић, Сербски Књаз. У Крагујевцу 23. 8-вра 1823. године“.

27.

Противприродни блуд

Пресудом кнезова канцеларије Народне Српске од 6. новембра 1822. № 298. осуђен је на казну вешања Јохан Хорват из Цесарије, за противприродну блуд над петогодишњем дететом „да се гди на страни не далеко од пута, близу села Врела обеси, и на кононцу отруне“. Књажевским решењем од 15. новембра исте године одобрена је пресуда „стим да се Јован не умори брзо, но на мукама да умре“.

Аленса С. Јовановић

О КРИВОКЛЕТСТВУ**и осталим кривичним делима ове врсте.**

(с обзиром на прописе Гл. XXVII. Казн. Зак. Краљ. Србије од 29. марта 1860. год. §§ 266 до 276 закљ., и на прописе IX. Одељка Казн. Зак. за царство Немачко од 15. маја 1871. године §§ 153 до 163 закључно).

пише М. С. Ђуричић,
члан касационога суда

(СВРШЕТАК)

Све ово стоји у толико пре по нашем закону, који тражи само то да се дело открило, па би се по томе код нас могло узети, да ово стоји увек, кад год је ма која од оних власти из § 19. кривич. суд. пост. за постојање дела дознала.

б.) Опозивање мора бити учињено пре него што је каква правна штета кога другог постигла.

У нем. закону изрично се каже пре него што је кога другог правна штета (Rechtsnachtheil) због кривоклетства постигла, а и по нашем закону овде се такође тражи каузализитет између кривоклетства и правне штете за кога другог. (Погрешно се у нашем закону каже другу страну, штета може постићи и какво треће лице).

Међутим под именом правне штете (или само штете, по нашем закону) има се разумети не само каква материјална штета, већ у опште свако ограничење или повреда права или правног положаја кога другог лица. Ту би дошло н. пр. то, ако би оптужени, за време истраге, услед лажног исказа кривоклетника, био доведен у тежи положај него што би требало да буде н. пр. ако би дошао у притвор, а иначе би требало да се из слободе брави, или би у опште био оптужен за теже дело него што би требало. Ово важи и тада, ако би оптужени због лажног исказа кривоклетника, био осуђен код првостепеног суда на ма та осуда код већег суда била и преиначена.⁷⁹⁾

⁷⁹⁾ Виндинг с. 137, који вели, да правна штета чини противност између чисто економске штете с једне стране и самога довођења права у опасност, с друге стране, Хелшнер II. 925. п. 2. и Виндинг с. 137, који односно парничарске заклетве вели: да правна штета постоји, чим је парничар учинио кривоклетство, пошто се правно стање противне стране услед тога знатно погоршава; противно Олсхаузен код § 158. п. 4. и 5, који по правилу овде тражи материјалну штету, према и он допушта: да се за правну штету може сматрати и свако ограничење или повреда права или правног положаја, која се констатовата може; с њиме је сагласан и Х. Мајер с. 728.

Оба услова, која код овог опозивања морају постојати, објективне су природе. С тога та околност, што кривоклетнику не би било познато да је наступио први или други услов (т. ј. или да је већ дело откривено или правна штета због кривоклетства кога постигла) не би стање ствари у корист његову ни у колико изменила.⁸⁰⁾

Без вредности је овде и мотив, због кога је опозивање учињено; главно је само то: да је оно ту и да је на законичан начин и благовремено учињено. С тога је погрешно ово опозивање у опште сматрати као „стварно кајање“ или „кајање делом“ (tätige Reue) као што се то од стране неких писаца чини.⁸¹⁾

Са гледишта нашега закона ово се не може рећи, јер се њиме тражи да се опозивање учини „својевољно“. Према томе код нас се на то има и пазити и ова казни искључивајућа околност само тада применити, када кривоклетник, поред постојања других законских услова, својевољно опозивање учини. Код нас, дакле, ово опозивање збиља може важити само тада, када има карактер „стварнога кајања“.

д) О предузећу (или по нашем закону покушају) навођења на кривоклетство и давање лажног уверења место заклетве (§ 159. нем. казн. зак. и § 272. нашег казн. законика).

Овај деликт чини један изузетак од општег прописа о кажњавању саучесничтва. Саучешће се по правилу казни само у извршеноме или бар покушаноме деликту (§ § 46. и 47. казн. зак.); овде на против утврђује се нарочити деликт, који може стојати једино тада, када само кажњиво дело, на које је деликвент кога наводио, није ни учињено ни покушано. Сама радња безуспешнога навођења проглашена је од стране законодавца за особени деликт, који престаје постојати самим фактом учињенога или покушаног дела на које је навођач ишао.⁸²⁾ Тако дакле, општи прописи § 46. т. 1. (нем. зак. § 48.) о подстрекавању и § 41. до 45. казн. зак. (нем. казн. зак. § 43.) овде не важе, пошто ова особена одредба њих за овај случај искључује.

Ово особено криминализирање оснива се на поставци: да су деликти кривоклетства особене природе и да се навођење на њихов учин не може оставити не кажњивим. То је и гледиште мотива за пројект садањег немачког казн. зак., по коме је ово криминализирање тачно и усвојено.

Ми не налазимо да има оправданих разлога за ово изузетно криминализирање, а још мање може имати основа за тако строгу казну, каква је за ово дело законом одређена (робија је до пет година и по нем. и по нашем закону) нити ова

⁸⁰⁾ Олсхаузен код § 153 п. 2. и немачка судска пракса.

⁸¹⁾ Олсхаузен код § 153. п. 6.

⁸²⁾ Види о овоме Олсхаузен код § 159. п. 2. а нарочито излагање код § 48. п. 24.

Принципијелно нема се шта приметити противу криминализације покушаја подстрекавања, али то није примљено и у позитивном законодавству.

У нем. казн. законодавству постоје односно овога два изузетка: код § 159, о коме овде говоримо и код § 337. Ну о овоме види још и § 49. а) немач. казн. зак. и § 47. од нашег казн. зак.

овако заклето лице, доцније збиља дознало што о стварима, које је обећало показати, па то не показало, онда би стојао деликт из § 275. каз. зак.

Умишљај учиниоца изискује се у моменту радње или нерадње, противне обећању у заклетви.

Како је откривајућа заклетва из § 302. грађ. суд. пост. једним делом асерторска, а другим промисорска, то овде изузетно може наступити реални стицај кажњивих дела из §§ 263. и 275. каз. зак., ма да је свега једна заклетва положена.

По нашем § 275. каз. зак., овде је предвиђен још један мањи преступ — прекршај простог обећања. Шта се тиме хтело рећи није јасно, а наш коментариста Ценић вели, да је то просто обећање — оно, о коме говори наш § 270. каз. зак., т. ј. Лажно уверење место заклетве. То би, дакле, могло бити неко обећање, без заклетве али примена његова није прописана никаквим законом.

Сем изнетог, прекршај заклетве, радњом или нерадњом, противном обећању у заклетви, може се учинити нарочито при положеној чиновничкој или војничкој заклетви и т. д., али такав прекршај није овим законом обухваћен.

12.) Критички поглед на одредбе нашег каз. законика о деликтима кривоклетства.

У току нашега написа више смо пута истицали погрешност наших законских прописа о овим деликтима, а и на другим местима, где то нисмо учинили, то се може извести као конзеквенца овде изнетих погледа, основаних на мишљењима угледних правника.

Према изнетоме јасно је да и у овој материји, као и у опште наш казнени законик, изискује озбиљне реформе, но у детаљније разлагање о тој ствари не мислимо овде улазити.

Напоменућемо још само, да деликт, предвиђени у пропису § 276. каз. зак. није ништа друго до лажно уверење место заклетве, специјализирано на случај, у томе закону предвиђени. Ова је одредба у великој противности са општим прописом § 270. каз. зак., који важи у опште за лажна уверења место заклетве. Код овога деликта изнели смо, да се он има да примени на лажне исказе сведока при потроне поступану, када би ови сведоци од стране странака били ослобођени од полагања заклетве. Тако ће се по овоме закону (§ 270. каз. зак.) овакви лажни сведоци казнити казном свега до 6 месеци затвора и то без губитка грађанске части. Противно овоме, лажни сведоци и вештаци по грађ. парници, у овоме истом случају, казниће се по § 276. каз. зак. казном до 5 година затвора и губитком грађанске части. Овако статујирање казни сушта је иронија од правосуђа.⁹¹⁾

Најзад утврђујемо да у нашем напису нисмо ништа нарочитога говорили о случају, предвиђеном у § 274. каз. зак., али је и та материја обухваћена нашим разлагањем и ми држимо да ова нарочита

⁹¹⁾ Види о овоме и коментар Ценићев код § 270. каз. зак., но при томе треба имати на уму да је исти писан пре нашег закона о пороти.

одредба о томе није у закону ни била потребна, кад већ стоји пропис т. 2. § 269. казн. зак.

Зарад наших читалаца који не би имали при руци немачки казнени законик или би се служили само српским језиком, прикључујемо овде као додатак српски превод IX. одељка каз. зак. за царство немачко од 15. маја 1871. год.

ДОДАТАК

ДЕВЕТИ ОДСЕК

Кривоклетство.

§ 153. Онај коме је понуђена, повраћена или наложена заклетва, ако се са знањем криво закуне, да се казни робијом до десет година.

§ 154. Иста казна да постигне и онога, који пред каквом влашћу, надлежном за примање заклетви, са знањем даде лажну сведоцбу или лажно вештачко мњење, па то и заклетвом потврди или који заклетву даду пре свога саслушања повреди давањем лажне сведоцбе или лажног вештачког мњења.

Ако је лажна сведоцба или вештачко мњење дато у каквом кривичном предмету на штету оптуженога и овај осуђен на смрт, робију или другу какву казну лишења слободе, већу од 5 година, да се казни робијом испод три године.

§ 155. Као полагање заклетве сматра се:

1.) Кад члан каквога верскога друштва, коме закон у место заклетве допушта употребу одређених потврдиних формула, даде изјаву са потврдом формулом тога друштва.

2.) Кад парничар, сведок или вештак, који је већ положио заклетву, у истоме својству, позивајући се на већ раније положену заклетву по истоме предмету, даде уверење или кад вештак, који је као такав једном за свега заклет, даде уверење по тако положеној заклетви.

3.) Кад државни службеник, позивајући се на своју службену заклетву, даде уверење.

§ 156. Онај, који пред влашћу, надлежном за примање каквога уверења место заклетве са знањем даде лажно такво уверење или позивајући се на такво уверење са знањем покаже неистину, казниће се тешким затвором од једнога месеца до три године.

§ 157. Ако се сведок или вештак учинио повиним кривоклетства (§§ 154, 155.) или лажног уверења, датог у место заклетве онда ће му се заслужена казна свести на половину, па и до четвртине:

1.) Ако би његово истинито казивање могло повући кривично ислеђење противу њега самога, због каквог злочива или престапа, или

2.) Ако је онај, који је учинио исказ, учинио исти у корист какве особе, у погледу које је могао да одрече изказ, али није био обавештен да то може учинити.

Ако је према овоме заслужена казна, робија испод једне године, онда се иста има преобратити у казну тешкога затвора, према сразмери у § 21.

§ 158. Исто такво свођење казне наступа и онда, кад онај, који се учинио

повиним кривоклетства или лажног уверења, датог у место заклетве, ову изјаву опорече код исте власти, код које ју је и дао, пре него што је учињена достава противу њега или пре него што би се противу њега повела кривична истрага и пре него што је настала правна штета због лажног исказа, за кога другога.

§ 159. Ко предузме да другога наведе на кривоклетство, казниће се робијом до пет година, а ко предузме да другога наведе, да са знањем даде лажно уверење у место заклетве, казниће се тешким затвором до једне године.

§ 160. Ко другога наведе на полагање лажне заклетве, казниће се тешким затвором до две године, поред којег се може осудити и на губитак грађанске части, а ко другога наведе на полагање лажног уверења у место заклетве, казниће се тешким затвором до шест месеци.

И покушај је кажњив.

§ 161. При свакој осуди због кривоклетства, изузев случајеве из §§ 157. и 158. има се изрећи и губитак грађанске части, а сем тога има се изрећи и стална неспособност осуђенога да се као сведок или вештак под заклетвом саслушава.

У случајевима §§ 156—159. може се поред казне тешкога затвора изрећи и губитак грађанске части.

§ 162. Ко намерно учини што противно заклетви сигурности, датој пред судом или датом обећању у откривајућој заклетви, казниће се тешким затвором до две године.

§ 163. Ако је која од ових радњи означених у §§ 153. до 156. учињена из нехата, онда долази казна тешкога затвора до једне године.

Кривац се неће казнити, ако опорече свој лажни исказ код оне исте власти, код које га је и дао, пре него што би зато био достављен или би противу њега била поведена кривична истрага и пре него што је из његовога лажнога исказа настала правна штета за некога другога.

„О ПЕКАРНИЦАМА У СЕЛИМА“*)

У 49. Бр. „Полицијског Гласника“ под горњим насловом, г. Мих. Протић, расправљао је питања:

а) да ли је законом дозвољено подизање самих пекарница и у селима, без *нарочитог одобрења*;

б) да ли је рад држ. власти, које забрањују то подизање сагласан закону, и в) да ли у опште треба дозвољавати подизање пекарница и у селима и поред држ. друмова?

И пошто је утврдио: а) да законом није забрањено подизање тих пекарница — *дошто нема зак. наређења да се забрањују* — и б) да „забрањивање пекарских радња у селима на основу § 7. и 8. уредбе о механама, ма да су таква решења одобравана од стране више власти — *није законски оправдано*, али је у опште..... *умесно, правично и паметно* (но само треба претходно о томе донети за-

*) Курзив је свуда наш.

кон) — износи своје мишљење због кога је „умесно и правилно“ ово забрањивање. Разлози су му:

1. Што се „њима штете интереси сопственика механа, који већ имају пекарнице....“

2. Што би право сопственика тих механа, било *илузорно*, јер им то право о подизању пекарница проистиче из зак. дужности....“

3. Што их не изазива стварна потреба; што се ту скупљају људи ради поћног седења, коцкања и т. д., и

4. Што би се пекарнице украј путева толико намножиле „да би била пекарница до пекарнице. а то неће бити добро ни за јавну безбедност.“

На расправу овога, г. Протића је побудило учестано подизање пекарница поред окр. и ср. друмова, те мисли да би најбоље било ово регулисати *нарочитим законом*, пошто су многе власти „у недоумици“ те не знају како да поступају, јер док једне забрањују подизање ових пекарница и лицима која имају пекарско право, друге то не чине....

Пре свега, ниједна власт не сме бити „у недоумици“ да ли могу постојати саме пекарнице у селима, кад су лица која пекарску радњу упражњавају, испунила услов из § 3. уредбе о еснафима. Ова је професија законом дозвољена (в. § 92. тач. 6. уредбе). Никаким специјалним законом *није сужено* право пекарима, да могу подизати и обављати радње и у селима (као што је то случај у зак. о сеоским дућанима и уредби о механама). Кад тога нема, онда не може ни речи бити о каквој недоумици. И, забрањивање лицима, која су испунила услов из § 3. уредбе о еснафима, да подижу пекарнице у селима и у њима раде, а на основу §§ 7. и 8. уредбе о механама, скроз је незаконита радња. Оваквим поступком дотичне власти крње права једном реду друштвеном, која је закон тако јасно огарантовао, (в. четврту главу уредбе и § 2). Чак је непотребно да се у овом питању ишта регулише — расписом. Поступак приликом подизања и отварања ових пекарница прост је. Еснафско право, пријава власти, пријава за порез и ништа више.

По нашем мишљењу никакав *нарочити закон*, никакве зак. допуне нису потребне ради регулисања истакнутих питања у том напису. Ми се можемо само радovati овој појави — подизању, па ма то било и у највећем броју, пекарница у у селима и поред друмова. То је утешна појава, која доказује да је наше друштво коракнуло унапред. Многе и многе болештине, које су народу велика зла нанеле, неће имати оних диспозиција за ширење које су имале и још имају услед небрежливости сеоског становништва, услед његове индиферентности према чистоти, па чак и онда, кад и храну справља. Нису све редуше у свима домовима чисте... А кад полиција врши своју дужност како треба, онда пекарнице по селима могу и морају бити само од благотворног утицаја и дејства. Бојазан, да ће се у њима скупити и проблематичне личности, оправдана је у толико, ако

власт, која је позвана да штити личну и имовну безбедност, буде пренебрегла свој позив. Само у таквом случају, пекарнице могу бити опасне по јаван ред и безбедност, као што су у таквом случају опасни по друштво и дућани, ковачнице, механе, кафане, крчме, па и невине абаџије, пиптери и др. код којих се такође свет скупља.

Корист од такса, које би пекарнице плаћале, по држ. касу била би незнатна према користи коју пекарнице пружају народу.

У правој и чистој храни основ је и здравља народног; не рушимо те основе, већ их учвршћујемо. Не нападајмо сеоске пекарнице већ озбиљнију пажњу обратимо на сеоске крчме и бесправно крчмење пића где лежи највеће зло нашег друштва.

Према свему овоме, мишљења смо: *да није ни умесно, ни правично, ни паметно* забрањивати подизање пекарница у већем броју по селима па ни поред друмова.

Н. Ванић.

ПОРЕКЛО И ПРИРОДА КРИМИНАЛИТЕТА

Енрико Ферри

(СВРШЕТАК)

* * *

Остављајући на страну мишљење класичне школе, по коме злочин, као последица индивидуалне слободне воље, нема у себи ничег биолошког и социолошког, — о природи и пореклу злочина постоје више објашњења и теорија криминалних антрополога. Пре него што бисмо изложили наше мишљење о овом важном питању, потребно је да претходно испитамо ове теорије које су, одмах додајемо недовољне, да одговоре намењеном циљу, јер губе из вида важност научних познавања органских и психолошких карактера злочинаца, који су најглавнији и најплоднији задатак криминалне антропологије.

Оно што је нарочито потребно криминалном социологу за извођење правних и социјалних закључака, то су фактори криминалитета, способни за позитивна посматрања са гледишта биолошког, физичког и социјалног. То су склоности и темпераменти, више или мање ненормални, па према томе и за поправку више или мање подобни, код различитих категорија злочинаца из којих криминални социолог изводи закључке о различном поступању према њима.

Једна од најоригиналнијих криминално-антрополошких теорија јесте, нема спора, она коју је на криминално-антрополошком конгресу у Риму (1885) заступао славни анатомист Албрехт, и по којој злочинци, одликујући се склоностима, навикама и органским карактерима животињског света, представљају нормални живот природе, који је оличен у убиствима и крађама, док је владање поштених људи, услед аномалија у природном роду, само један изузетак.

Лако ми је било одговорити, уз једногласно одобравање свију присутних (на конгресу) да се ово парадоксално схватање још и може допустити у упоредној

анатомији универзалног живота, али да је оно апсолутно лишено сваког основа у животу људском, као једине полазне тачке за криминалне антропологе и социологе. Пошто у данашњем друштву има неоспорно више поштених људи него злочинаца, то је јасно да ови последњи представљају изузетак услед биолошких и социјалних аномалитета. Још сам додао, да и са гледишта упоредне анатомије није тачно тврђење: да су убиства и крађе нормална појава код животиња, пошто њихова акција, која одговара човечијем убиству, није убиство кад једну животињу убије ма која друга животиња, већ само онда кад је убије животиња која припада истој врсти. Према овоме, као год што се не сматра као убиство кад човек у циљу хране, убије једног сисара, исто тако не може се казати да месождер врши анти-природни акт кад убија травоједа. Немогуће је, дакле, тврдити, да се нормални универзални живот састоји у убиству, крађи и т. п.

Идеју, по којој је злочин нормална акција заступао је недавно, са гледишта чисто социјалног, и Диркхајм, који, из факта што се злочин манифестује у сваком људском друштву, закључује: да је он феномен нормалне социологије, фактор јавног здравља, нераздвојни део здравог друштва.

Пре свега, као што је то већ приметно *Галероти*, Диркхајм пада у контрадикцију, кад тврди, у исто доба, и да је злочин нормална појава и да злочинац може бити ненормално створење, из чега излази да производ једне ненормалне личности може бити нормалан. Али је очигледно, и поред овога, да је Диркхајм, допуштајући нормалност злочиначког феномена, помешао *нормалност* и *сталност* једног социјалног факта, док, међутим, један социјални или биолошки факт може у исто доба бити и сталан и ненормалан, ако се јавља у мањем броју случајева. Кад би се усвојило мишљење Диркхајмово, морала би се и сама болест сматрати као феномен биолошког нормалног, пошто су се болести јављале у свима временима, на свима местима и код свију организација.

Позитивни критеријум лежи, на против, у већини или мањини случајева, које представља један или други феномен за сваку социјалну групу. Ево због чега је оцеубиство, које се у Европи и Америци сматра за страхан злочин, допуштено код Батаса на Суматри, па се, шта више, у неколико сматра и као дужност.

Што се тиче тврђења Диркхајмовог, да је злочин фактор јавног здравља, и ако је Гард, заборављајући разлику између факта нормалног и факта сталног, био веома скандализован овом идејом, ми мислимо, да се донекле може допустити, као што је то већ учинио Ломброзо, да злочин у неколико може имати и корисних последица за друштво онако, исто као и болест у организму личности*).

И сам је геније дегенеративна ненормалност, али је готово увек од користи друштву, пошто представља еволутивни облик дегенерације, док су злочин и лудило који су инволутивни облик дегенерације,

* Lombroso: Les liens faits du crime, dans la Nouvelle Revue, 1895.

WWW.UNILIB.RS
по правилу увек штетни, и само по изузетку корисни.

Ни у Диркхајмовим ни у Ломброзовим опсервацијама нема потпуне истине, јер ни једне ни друге не чине разлику између атавистичког и еволутивног криминалитета.

Извесно је доиста, да све социјалне штете, које произлазе из обичних злочина, јесу потпуно стварне, ако је реч о атавистичком криминалитету, док су то у много мањој мери, ако је реч о криминалитету еволутивном, који понекад може чак и користити друштвеном прогресу, пошто је, као што вели Диркхајм, злочинац (долажем еволутивни) често пута био претходник будућег морала.

На овај начин и. пр. историја радничког покрета у Енглеској, у XIX веку показује, колико су народне агитације, које су трајале до близу 1870. год., допринеле данашњим јавним слободама и узајамном поштовању капиталиста и радника. Ове агитације имале су, међутим, готово увек, облик еволутивног криминалитета са насилним штрајковима и побунама.

У сваком случају злочин је, па ма какве му биле последице, облик ненормалне активности, па с тога је немогуће допустити као што то чини Диркхајм, да он припада нормалној социологији, а не социјалној патологији.

Између биолошких објашњења криминалитета најкарактеристичније је оно, које је дао Ломброзо у првим издањима својих дела. Карактер атовизма апсолутно је неспоран код већине злочиначких аномалија, али објашњење помоћу атавизма, и ако је једино могуће код рођених злочинаца, има тај недостатак, што не обухвата све категорије злочинаца, нити све случајеве у једној истој категорији. Очигледно је доиста, за сваког који изучава злочинце, до они од њих, који су случајни, показују много мање аномалија, а нарочито аномалија атавистичких, и да, чак и међу рођеним злочинцима, има у исто доба и типова чисто атавистичких и типова патолошких, или са органском и физичком дегенерацијом.

У последњем издању свога, „Рођеног злочинца“ (*Uomo delinquente*), Ломброзо је довео у везу атавизам са патологијом у објашњењу криминалитета, заснивајући овај на епилепсији и моралном лудилу. И ако је у почетку полазио искључиво од атавизма, он је доцније морално лудило идентификовао са урођеним криминалитетом, и ово су схватање данас усвојили многи лекари за душевне болести у Италији.

Међу многобројним замеркама овом Ломброзовом објашњењу злочина најглавније су ове две: а) Не само да сви злочинци нису епилептичари (што у осталом и сам Ломброзо не тврди), већ шта више немају сви ни епилептичну природу, и б.) Епилепсија или генерална патологија искључује атавизам.

Оба ова тврђења, по моме мишљењу, несаодна су, пошто злочин није облик, већ трансформација епилептичних особина, затим што се код епилептичара, који нису злочинци, срећу карактери и навике атавистичке и животињске, и што, најзад, између атавизма и патологије нема анта-

гоизма, што доказују многобројни облици лудила и идиотизма.

Објашњење злочина помоћу епилепсије, за које је Ломброзо изнео масу симптоматичних доказа, у основи је тачно, што утврђују и истраживања Томанијева, Отеленгијева и др. За мене је оно једино позитивно објашњење у свима случајевима чудноватог, непредвиђеног и без икаквих мотива извршеног злочина према личности или имовини, али је, и при свем овом ипак непотпуно, кад се има у виду, да многи обични епилептичари не врше злочине и ако се налазе у врло рђавим физичким и социјалним приликама, у којима бујно расте опасна биљка злочина.

Тврђење *Коложанијево*: да је злочин феномен *психичког атавизма* у очигледној је противности са многим позитивним закључцима криминалне антропологије. Нелогично је, у осталом, признавати психички а апсолутно порицати органски атавизам, као што то чини Коложани.

На супрот објашњењу злочина помоћу атавизма, друге теорије сматрају га као чисто *психолошки* феномен.

Док Ломброзо (а с њим и многи криминални антрополози у Италији) патолошки услов злочина ограничавају на епилептичко порекло, дотле је злочин за енглеске психопате: Томпсона и Модслеја, као и за Виргилиа у Италији, грана истог стабла коме припада и лудило, а између ове две гране, како вели Модслеј, постоји једна средња зона.

Бенедикт са своје стране (потпомогнут правницима Листом и Варгом) сматра патолошке прилике, у којима злочин има свога корена, као физичку, моралну и естетичку неврастенију, урођену или доцније задобивену, која производи професионалног злочинца, коме се доцније придружују и злочинци болесни и дегенерисани.

Ова Бенедиктова теорија изгледа ми веома растељива. Изразом „неврастенија“ нису ни у колико увећана ни прецизирана наша клинична или биолошка знања о злочину, а симптоми неврастеније, које је прецизирао *Безар*, не слажу се потпуно са симптомима рођеног злочинца (ис Бенедикту професионалног), код кога се опажа све друго само не нервна изнемоглост. Бенедиктова теорија може се применити само на скитнице са физичком неврастенијом, код којих је одавно запажена органска слабост, која их онеспособљава за сваки уредан и дужи рад.

Што се тиче заједничког порекла злочина и лудила, теорија ова у већини случајева истинита је, само што постоји велики број случајних злочинаца на које се она не може применити, као и извесан број душевно оболелих, који нису злочинци.

Очигледно је, да постоји велика сличност између злочина и лудила, као и између свију тежих облика људске дегенерације, али нам ова сличност још не даје потпуно објашњење. Шта више, између обичног лудака и лудака злочинца постоји огромна разлика, како у антрополошком типу тако и у психичком карактеру. Ја сам ову разлику уочио више пута, упоређујући обе врсте душевно оболелих у тосканским заводима.

У последњим годинама појавио се знатан покрет у доменама биологије и психологије, у корист објашњења злочина путем дегенерације, које је објашњење славни *Морел* истакао још 1857. год. Колско у овом објашњењу има истине, толико исто има и неодређености. Оно нам пре свега, не даје никакву прецизну и позитивну идеју о дегенерацији, коју, заједно с Морелом, сматра као *одступање од нормалног типа* и која, трансформисујући се погоршавајући се у сукцесивним генерацијама, најзад потпуно ишчезава услед неплодности или самоубиства. Ова идеја о дегенерацији, услед свога великог пространства, а у циљу да објасни све, објашњава врло мало.

Још је неодређенија идеја *Бонгијева*, који генезу злочина, али не у природном смислу те речи, већ у смислу акције противне природним законима, налази у нервном систему, у коме отпорне моћи нису у сразмери са активношћу осталих делова истог система. Очигледно је, да ово чисто дескриптивно објашњење не доприноси ни у колико генетичком објашњењу криминалитета.

Најзад, идеја *Десаинова* прихваћена *Гарофалом*, по којој урођени криминалитет не улази у праву домену патологије, већ се ограничава на аномалије у смислу моралном, не одговара такође истини, пошто је и из саме категорије рођених злочинаца немогуће искључити веће или мање присуство патолошких карактера. Немогуће је такође заборавити наследну трансформацију, чија се истина редовно утврђује код криминалитета, лудила, самоубиства, моралних аномалија итд.

Разлика, коју *Гарофало* поставља између урођеног злочинства и лудила, нетачна је у смислу научном, јер док он тврди, са *Ескиролом* и осталим, да је злочин за лудака једини циљ, а за злочинца средство за постигнуће егоистичког циља, дотле је врло лако доказати, да има лудака који врше злочин, или ради постигнућа извесног законског, и ако уображеног циља, као н. пр. у нужној одбрани за време халуцинације гањања, или из мотива анти-социјалних, као што су: освета, полно уживање и остали обични злочини.

Да резимирамо ово што смо до сад казали:

Свако од изложених биолошких објашњења криминалитета делом је истинито; велим делом с тога, што се свако од њих показује као више или мање тачно код појединих категорија злочинаца. Али, ни једна од изложених теорија није довољна ни потпуна; прво с тога, што ни једна не објашњава природну генезу злочина код свих категорија злочинаца, а на другом месту зато, што нису у стању да покажу прецизне и основне разлоге због којих биолошки аномалитети, производе код једних личности злочин, код других лудило или самоубиство, а код трећих само органски или психички инфериоритет.

Зашто међу 100 лудака, или невропатичара, или неврастеничара, или епилептичара, или дегенерисаних, или са општим аномалијама, нема више од 20—30, или

највише њих 50, који врше злочине, док их остали не врше?

Могло би се врло лако одговорити: зато што су се они, који пису пали у злочин, налазили у повољној физичкој и социјалној средини, која их је задржала од злочиначких акта, али овај одговор вреди само за извесан број случајева. Има дегенерисаних и лудака, који живе у истој фамилијарној и социјалној средини, па ипак једни постају злочинци, а други не. И делимичне разлике спољних прилика, које постоје свагда и у сваком моменту живота за сваку индивиду-у, нису довољне за објашњење ове огромне разлике у крајњим резултатима. Зашто, н.пр. од два идиота, који су потчињени истим утицајима, један на шалу одговара убиством, а други не? Зашто од два дегенерисана лица, или од два лудака, за које извесна девојка неће да чује, један убија њу саму, док се други убија пред њеним ногама? И, најзад, зашто од двојице или више дегенерисаних, неврастеничара итд. један постаје проста, безбедна скитница, која се ограничава на прошњу, док се други одаје крађи, па чак и разбојништву са убиством?

Зато што се биолошки фактор криминалитета састоји се у нечем специјалном, до сада још неодређеном, али без чега се не могу објаснити ови тако различити и са спољним приликама, у којима се често налазе личности сваке друштвене класе са органским или психичким аномалијама, толико несразмерни резултати.

У овом мишљењу још се више утврђујем кад мислим на криминални тип, који служи за разликовање злочинаца, не само од нормалних, већ и за њихово разликовање од душевно оболелих, дегенерисаних, епилептичних и неврастеничних, који нису злочинци. Довољно је, доиста, посматрати становнике једне болнице за обичне душевне болести, па одмах уочити факт: да већина ових несрећника не показује криминални тип (нарочито у физиономији) док је на против овај тип врло чест код великог броја душевно оболелих, који су извршили ма какав злочин. Тип убице, кога сам посматрао код једног младог војника, између њих 700, нашао сам код тројице или четворице болесника у пезарској болници за душевне болести; и као год што ми је војник признао, да је у малолетству био осуђиван због убиства, исто су тако и сви ови осуђеници били осуђивани за исти злочин. Противно овом, у заводу душевно оболелих злочинаца, у Монтелупу, нашао сам врло велики број криминалних типова са тачном разликом између убице и обичних крађиваца.

Из овога јасно излази, да је криминалитет, нарочите урођен (а делом и случајни), специјални облик биолошких аномалија који се, на терену раса и темперамента, јасно разликује од свију осталих облика аномалија, или патологије, или дегенерације, и који тачно одређује ефективни злочин, кад год се нађе у физичкој или специјалној средини, која предиспозитији дотичне индивиду-е нуди прилике и средства да пређе у дело.

Са ових разлога ја држим, да је са гледишта биолошког још најпрецизније и

најпозитивније мишљење о „криминалној нервози“, која се сама по себи разликује од сваке патолошке, атавистичке, дегенеративне или које друге форме.

Али, ма какви били облик и категорије криминалитета, јасно је, да су његово порекло и природа врло сложени, како са гледишта биолошког тако и са гледишта физичког и социјалног. Ни један, дакле злочин, па ма како незнатан био, не може се сматрати ни као феномен искључиво биолошки, ни као феномен искључиво физички, ни као феномен искључиво социјални, већ као резултат свију ових фактора, т.ј. и биолошког и физичког и социјалног.

Извесно је да надмоћност тог и тог реда фактора опредељује разлике у маси злочинаца, али је тако исто извесно, да је сваки злочинац и сваки злочин, па ма којој категорији припадали, једновремени производ стицаја све три врсте фактора.

Ово синтетичко објашњење порекла и природе злочина, није до данас директно нападано ни једна критика нове, криминалне школе, што значи да су га прећутно примиле.

Понављамо још једном, да за нас злочин није ни феномен искључиво биолошки, ни искључиво производ физичке или социјалне средине, већ да је, у свима антрополошким категоријама злочинаца, резултат: специјалног анормалитета, сталног или пролазног, урођеног или доцније задобивеног, органске или психичке конституције и спољних, физичких или друштвених прилика.

Ово што вреди за природну генезу злочина, вреди и за сваки други облик људске активности, па био он нормалан или не. Тако је н.пр. немогуће говорити о осталим великим манифестацијама социјалне патологије, као што су: лудило, самоубиство, алкохолизам, скитничење и т. д., нити о манифестацијама патолошке биологије: наслеђе и зараза, ако се нема у виду, да су оне резултат комбинације фактора антрополошких, физичких и социјалних.

Према већини наших критика, а нарочито оних које су мало, или ни мало, изучавале злочинца по строго научној методи, криминалитет је феномен искључиво социјалног порекла. Има их и таквих, који тврде, да је друштвена средина одређена економским условима, и да је с тога злочин, без обзира на облик у коме се јавља, само последица рђавог економског стања.

Доктрина марксизма о историјском материјализму који би се, по моме мишљењу, могао тачније назвати економским дегерминизмом, и по којој економски услови сваке социјалне групе, у свакој фази своје еволуције, одређују у последњем степену, директно или индиректно: моралне осећаје, идеје и политичке и судске институције исте групе, — у основи је тачно; оно је основни закон позитивне социологије. Држим, међутим, да ову теорију треба допунити, допунштајући, пре свега, да су економски услови сваке групе, са две стране, природна резултат енергија њихове расе, које се развијају у повољној телуријској средини, као и да

морални осећаји, идеја и политичке и судске институције, имају такође засебну и релативно аутономну егзистенцију, т.ј. у границама варијација дотичне економске конституције.

Мишљење, по коме је злочин искључива или главна последица опште друштвене средине, које је *Tard* резимирао у познатим речима: „*Каква државна организација такав криминалитет*“, нетачно је већ и по томе, што се њиме не могу објаснити сви облици злочина и све категорије злочинаца; оно поглавито посматра случајни криминалитет, код кога ми и не поричемо надмоћност социјалних фактора.

Завршујући овим преглед разних криминално-антрополошких теорија о пореклу и природи злочина, враћамо се поново нашем основном тврђењу, које мора служити као основ не само криминалној антропологији, већ и свима закључцима криминалне социологије, и по коме је злочин (као и свака људска акција) феномен сложеног порекла: биолошког или физичко-социјалног, са модалитетима и различитим ступњевима, према различитим приликама личности и ствари, времена и места.

ПОУЧНО - ЗАБАВНИ ДЕО

ЛУТКА

превод с француског

И ако је то било веома давно, ипак ми се чини да још и данас гледам стару маркизу де Флавињи, тиху и веселу старицу, како седи у старој, свиленој наслончасти, а поред ње, на ниској столици, једну жену, готово истих година, такође веселу и задовољну, која беше позната под именом: „Госпођица Одила“. Госпођица не беше служавка маркизина; између две старице, напротив, владало је велико пријатељство. Плетући по цео дан грубе вунене блузе, које су четвртком изјутра раздавале сиромасима са хлебом и новцем, обе старице разговараху пријатељски и искрено о најповерљивијим стварима. За време празничних дана, кад се није могло плести, пријатељице обично претресаху своје огромне ормане, препуне свакојаког рубља, које су најљубиво тресле и проветравале.

У унутрашњости једног од ових тајанствених ормана, а у једној стакленој кутији, налажаше се једна ствар, којој су обе старице прилазиле са нарочитим страхопоштовањем. То је била једна велика лутка, у већ похабапој свиленој халини старе ношње, са grubим лицем, опалом косом, осакаћеним рукама и изломљеним носем; сећам се добро, да је имала само једну ципелу од сафтијана, са високом штиклем и већ поцрнелом сребрном пређицом.

Приближујући се овом предмету, и додирујући га са нарочитом обазривошћу, као неку резиквију, и маркиза и госпођица Одила, изговараху, са нарочитим страхопоштовањем, обично једне исте фразе.

»Она је још више оћелавила; жион јој је већ дотрајао; ево једног прста који ће скоро отпасти.«

После овога увек је приступано отварању стаклене кутије и поправљању похабаног жиона, а по овом је лутка постављана усправно у најбољу преграду ормана.

»Чини ми се, драга моја пријатељице, да се још добро држи?«

Маркиза је госпођицу Одилу увек називала *пријатељицом*, док је она њу освлађавала фамилијарно са: *»Госпођа Соланж.«*

То је све што смо знали о двема старицама и њиховој лутки, али једног вечера — то је било у очи Божића — изненада сазнадосмо тајну. Онога дана, кад се ово десило, и госпођица Одила и маркиза разговараху много живље по обично, али се пред вече ућуташе и са скрштеним рукама отпочеше једна другу нежно посматрати; видело се јасно, да им се мисли занимаху неком заједничком успоменом.

Чим је наступила ноћ Одила запали свеће а потом, вадећи испод кецеље свежањ кључева, отвори орман у коме је била лутка, извади ову из стаклене кутије и лодаде је предострожно маркизи, која је метну на колена и отпоче посматрати са нежним осмејком. У свом извешталом оделу и са својом главом без косе, лутка је изгледала много старија од пријатељица.

* * *

Хоћу ли, пријатељице, испричати овим малишанима нашу историју? рече маркиза обраћајући се лутки. Пошто је Одила једним озбиљним покретом главе, дала на ово пристанак, маркиза нас позва да поседамо око ње и, држећи стално лутку на крилу, исприча ово:

Пре много и много година — још док је била дете — грађански рат пустошио је Бретању, у којој је она била рођена. Њени родитељи побегли су из Француске још у почетку 1792. год. али без ње — мале маркизе — која је, да се не би излагала опасностима и непријатностима емиграције, предата на чување једној сељанци из Плубалеја. Одмах по њиховом одласку граница је затворена и немилосрдни закони издати против емиграната, који су покушавали да се врате у Француску.

За све време ове страхоте мала Соланж — тако се звала маркиза — остаде код сељана Роалтових. Ови добри људи не беху, на жалост, у могућности да ма што сазнаду о њеним родитељима, нити да с њима ступе у преписку, пошто је закон кажњавао смртном казном сваки покушај кореспонденције са емигрантима.

Плубалеј је велико село, удаљено три миље од Сен-Мола и пола часа од стеновите морске обале, која свако искрцавање чињаше опасним. *Плави* су га отели од *швана* и у њему стално остали. Њихов старешина — један старији подофицир — беше, као и већина подофицира у револуционарној војсци: велики патриота, немилостив и строг. Звао се Мецгер и био је Елазанин. Цело село бојало га се, а

нарочито мала Соланж. Овај страхан човек, са великим брковима, густим обрвама, лукавим погледом и оштрим гласом, постао је за њу право страшило. У времену, кад са трупом није ишао у извиђање по околини, Мецгер је, са лулом у зубима, стално седео пред стражаром, која је била смештена у цркви, и оштрим погледом посмарао све три сеоске улице.

Једног дана, враћајући се кући са купљеним хлебом за мајку Роалт, мала би приморана да прође поред цркве, пред којом је седео сержан. Не смејући се вратити навраг, да не би још више пала у очи, сирота Соланж прође журно поред страшног човека, и не погледав га. Већ је помишљала да је избегла опасност, кад одједном чу за собом оштар глас:

»Стани мала!«

Осећајући како јој срце престаде кукати мала Соланж, цетећи од страха, стаде као укопана.

»Приђи ближе!« нареди сержан.

Дете послуша и стаде на два корака пред Мецгера, али се не усуди да му погледа у лице.

Пошто ју је ћутећи посматрао неко време, Мецгер продужи гласом, који се малој учинио страшнијим од грмљавине: *»Ти си мала аристократка?«*

Ове речи толико уплашише малу Соланж, да за дуго оста са полуотвореним устима, немогући проговорити ни једне једине речи. И ако није добро разумела питање, знала је, да реч *аристократа* означава људе, који су у ово време убијани, и с тога се отпоче у себи молити Богу.

»Колико ти је година?« упита је даље страшни човек.

»Осам«, одговори Соланж промуклим и дрхтавим гласом.

Хтела је још из учтивости рећи и *»господине«*, али је инстинктивно прогутала ову реч, потпуно уверена да би је војник заклао чим би је изговорила.

»Осам година... осам година! То је исто као... Али ти си сувише велика и развијена према твојим годинама.«

Последње речи Мецгер је изговорио сасвим другим, готово пријатним гласом, што је толико ослободило малу, да га је отпочела посматрати: изгледао је доиста страхан са тророгим шеширом, преплаулим лицем, црном лулом, посувраћеним рукавима, великом сабљом и калавим доколеницама.

»Сад иди!« нареди он.

Узбуђено и преплашено дете побеже кући.

После овог догађаја мала Соланж убрзо је опазила, да је Мецгер не испушта из очију, и да је у свакој прилици нарочито посматра. Прозлазећи поред куће Роалтових, на челу своје трупе, он је увек тражаше погледом по унутрашњости собе. Ако би је срео на улици, редовно се заустављао, да би је могао што боље и што дуже посматрати, или је гласом, од кога је она увек дрхтала, весело викао за њом:

»Ах! ах! мала!«

Да није морала, мала Соланж никад не би изишла из куће, али мајка Роалт, предвиђајући да дете неће више видети своје родитеље, а у жељи да надокнади

оно што је трошила на њено одржавање, радо је употребљаваше за омање кућевне послове. Услед овога сирото дете средало се, готово сваког дана, са човеком од кога се толико бојала, и за кога је била убеђена да ће је убити чим му се укаже згодна прилика.

»Како ти је име мала!« упита је изненада Мецгер једног дана на сеоском извору.

Верујући, да јој је куцнуо последњи час, она одговори одлучно:

»Соланж.«

»Соланж! Какво опако име!«, узвикну војник, хватајући је за руке и подижући је од земље, да би видео колико је тешка, а за тим, као за себе, настави: *»Осам година!... осам година! Како то брзо расте!«*

У овом тренутку мала је замишљала, да се валази међу шапама медведа, који се игра са ухваћеним пленом.

Живот у непрестаном страху постао је већ жалостан за малу Соланж. Дошао је најзад, и децембар са својим страшним ноћима и мутним данима. Ретко је пролазио који дан, а да *плави* не ухвате по неког од емиграната који се, жељни отаџбине, враћаху у Француску и по цену живота. *Плави* их ловљаху као и сваку другу дивљач помоћу великих, и за овај посао нарочито дресираних паса. Ухваћени емигранти сировођени су кроз Плубалеј; оковани и у поцепаном оделу, за Сан-Молоим у Ремс-де-су, после кратког суђења, пушкарани. Закон беше немилосрдан, а пресуде одмах извршне: сваки ухваћени емигрант био је мртав.

* * *

Било је то у очи Божића 1793. год. Нико у селу и не спомињаше радост и весеље с којима се некад прослављало бадње вече. Црква беше затворена, а звона нема! настала је ноћ веома мрачна; пси су цео дан лајали према пустари Бодор: плави су без сумње уловили добар лов.

Мала Соланж спавала је на првом спрату, у једној таванској собици, близу мрачног и страшног амбара, у коме је била смештена храна за стоку. Била је необично жалосна овог вечера. Свлачећи се, дрхтећи од зиме, сећала се ранијих празника у очи Божића, које је проводила заједно са родитељима; сећала се живо оних веселих призора поред камина, пунећи свакојаких играчки, послатица и разних, белих пакета; украшених лепим пантљикама! И, док се свега овога сећала, дотле је умореним рукама држала своје велике и тешке дрвене ципеле, али их не остави поред камина, знајући добро да ће остати празне као и прошле године. Да ли се мали Христос бојао, да дође у Француску?

Можда би једно дете још сањало о срећним временима, али јој се учини да чује неку лупу у суседном амбару, те с тога брзо угаси свећу и сакри се под покривач, а у скоро и заспа. Учини јој се у сну, да види, како се врата лагано отварају, и како једна сенка улази у њену собицу. Гледајући испод покривача, опазила је лепо једног човека, одевеног као и сви они емигранти, које су готово посве дневно сироводили кроз Плубалеј.

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

барон — који је имао да наследи своју стрину — хтео да убије старицу и за тим би падао дарму; послуга би се дигла и ухватила младића — допова, па кад би се нашао код њега крадени новац, приписало би му се, разуме се, и убиство.

За младога човека то је ипак било од добра утицаја, јер је од тада оставио са свим странпутицу; радио је, мучно се и таворно како је год знао, и о зноју лица свога зарађивао хлеба, те проводио дане.

Годину дана после оне страховите ноћи деси му се, да је стајао на Ђошку једне врло живе улице. На један пут га неко потапша по рамену. Кад се изненађено окрете, виде пред собом једнога слугу у богатој ливреји, који га замоли да приђе једним колима.

Зачуђен и ни на шта не слутећи пође он за slugом, али кад погледа кроз прозор у кола, ужаснуто стукну назад. Познао је старачко лице; племићки нос и птичије очи старе баронице Штернек.

„Чекајте, чекајте“, повика бароница. „Не треба ништа да се страшите, нећу вам ништа радити; напротив, имам да вам вратим један дуг. Ми смо се видели само један пут, али ја то лице не могу никада заборавити. Ви сте ми спасли живот. Баш сам се била пробудила кад сте ви упали у собу и видела сам револвер наперен на мене. Узмите ово и сваке године на дан мога спасења дођите на моје пољско добро, да опет добијете ово исто. Тако ће те на сваки начин добити ону суму, коју сте заборавили у страху, који сте имали поводом спасења мога живота“. Пошто је дала младоме човеку једну хартицу, нареди кочијашу да тера даље.

Кад је младић прегледао хартицу, коју му је бароница дала, видео је да је то био чек од пет стотина марака, који је доносиоцу исплаћивала једна позната берлинска банка. Превео Д. В. Бажић

ПОУКЕ И ОБАВЕШТЕЊА

Учињена су нам ова питања:

I.

Суд општине бранчићке, актом својим од 19. пр. м-ца Бр. 1731, пита:

1. У општинама, у којима има мање од 500 пунолетних грађана, по чл. 112. зак. о општинама, дужност благајника треба да врши један од кметова, кога одреди општински одбор.

Али како су кметови махом неписмени, па се ове дужности благајничке не примају, то одбори одређују за благајника председнике судова, и ако су они наредбодавци, те тако они у улози рачунополагача потписују све рачунске књиге, купе порез, предају и т. д.

Да ли има какве одговорности до одбора, који одређује председнике да врше дужност благајника, и да ли су председници криви, што се ове дужности примају, кад ни по једном закону председници не могу бити и благајници, и

2. Чести су случајеви да неко некога тужи, што га као продавац неће да убашти на продато имање у вредности до

100 динара, и општински суд, по извијају ствари, осуди туженог да тужиоца убаштини, или да се купац сам убаштини на основу пресуде.

Много пута догоди се, да осуђени нема онолико земље, колико му, као земљоделцу, штити § 471. грађ. суд. пост. о чему се приликом вођења спора није ни разбирало. а пресуда је, међутим, постала извршном, те онда настаје питање: вреди ли оваква пресуда у опште, и вреди ли убаштиненење, извршено на основу овакве пресуде?

— На ово питање одговарамо:

1. И по чл. 12. закона о окружним, среским и општинским буџетима, и по чл. 109. т. 1. и чл. 135. закона о општинама, наредбодавац је по општинским рачунима председник општински.

Према томе, он као наредбодавац никако не може бити благајник општински, јер му се, тако, силом прилика, намећу две улоге, које једна другу искључују — јер би у приликама сам себи издавао извесне наредбе о исплати и т. п., а то већ не може бити.

Ако је у којој општини ипак председник одређен, онда одмах треба ту погрешку исправљати тиме, што би било одређено друго лице.

Ако су сви кметови неписмени, па не могу примити дужност благајника, која дужност неоспорно тражи да је врше писмени људи, онда треба бирати нарочите благајнике из редова писмених и спремних људи, и тражити потребан кредит за то, јер став II. чл. 112. и ако у првоме реду ову дужност намеће кметовима, не искључује апсолутно и ту могућност, да за благајника буде изабрано и друго лице.

Нема спора, да би одборници, који су председника одредили да врши дужност благајника, били одговорни по закону о уређењу Гл. Контроле за штету, коју би овај причинио општини у положају благајника, као год што би и сам председник био одговоран и кривично и материјално, за све неправилности, које би у овој улози учинио.

На надлежним властима лежи дужност, да све одлуке одборске, којим председнике бирају за благајнике, задржавају у смислу чл. 152. зак. о општинама, као противне закону, и

2. По § 471. грађ. суд. поступка, земљоделцу се не може продати, нити којим другим начином отуђити тамо побројно имање, нити га он сам може отуђити.

Ово ограничење, као политичко-економска мера, која има задатак да спречи осиромашење земљорадничкога сталежа, донесена је у општем — јавном — интересу, и по томе, све власти у земљи, морају мотрити да се ово законско наређење не изигра.

Према томе, и у свима приватно-правним одношајима појединаца, који потичу из уговора о куповини и продаји, власти морају по дужности да назе, да ли овај, који што продаје, може то отуђити по закону, и ако не може, онда да откажу своју потврду.

Где је случајно пропуштено, да се у своје време ово утврди, и донесена пресуда, којом се вређају наређења § 471. грађ. суд. пост. па таква пресуда постала

извршном, ту на извршним властима лежи дужност, да такву пресуду не извршују у смислу поменутог законског наређења, исто онако, као што не би извршиле пресуду, којом би неко био осуђен на плаћање, па би се наплата морала вршити продајом дужникове имовине.

Ако је купац успео, да се већ убаштини на основу овакве пресуде, донесене по недовољном извијају свију чињеница, које су биле од утицаја на законско решење ове ствари, онда дотични може сам тражити код суда да се то убаштиненење поништи, а могла би по нашем мишљењу, учинити то и сама полицијска власт, која такође има задатак, да пази по званичној дужности, да се спречи изигравање § 471. грађ. суд. пост.

Она то мора да пази и у случајевима, где се продавац и купац договоре, па купац тужи продавца за заузвече, а овај то признаје, и тако се кривичном пресудом утврђује својина, јер се другим путем не би могао извршити пренос.

II.

Суд општине риљачке, актом својим од 19. пр. м-ца Бр. 1397, пита:

„Чести су случајеви, да пореске власти одреде по неколико продаја имања, различитих пореских дужника, за један дан, па их тога дана и изврше.“

Има чиновника, који за све те продаје наплате једну таксу од 6 дин. за државну касу, а има који за свако имање посебице наплате по 6 динара, те тако, ако је за један дан заказано по 20 продаја, наплате за државну касу по 120 динара.

На овај начин чини се неправда и иначе сиромашним пореским дужницима.

Моли се уредиштво за обавештење: како треба наплаћивати ову дијурну?

— На ово питање одговарамо:

Чл. 15. правила за извршење закона о трошковима управних власти, прописаних под 28. априла 1902. год. ПЛ: 9529, који говори о томе, како ће се ова дијурна наплаћивати, гласи: „За сваки посао, ма колико их један службеник раднога дана и у једноме месту ван канцеларије извршио, наплатиће од лица, која је по закону о трошковима управних власти и овим званицима одговорно, целу аритметичку дијурну, коју је једно лице дужно платити, не може бити мања од оне, која је прописана за време од 24 сата, ни онда кад се чиновник пре навршених 24 сата вратио у канцеларију своје редовне дужности.“

Као што се из овога види, за основу наплате дијурне узет је сваки посао посебице, а не само проведено време, и према томе правилно раде они чиновници, који од сваке продаје, ма колико их извршили једнога дана, наплаћују по 6 дин. на име дијурне.

III.

Суд општине бистричке, актом својим од 17. пр. м-ца Бр. 1267, пита:

„Суду овом поднео је један грађанин из овог села на потврду тапију, којом се убаштивава на своје целокупно имање.“

У ову тапију он је унео и имаће које има у атару суседних општина, које је приликом пописа земљишта, вршеног 1884. год. уписано и у њихове књиге „Б.“

Моли се уредништво за обавештење: да ли овај суд може потврдити ову тапију, кад је њоме обухваћено и земљиште, које се налази у суседним општинама, или не?

— На ово питање одговарамо:

По расписима г. Министра унутр. дела од 1. јуна 1849. год. ПМ 1300, од 14. новембра 1862. год. ПМ 6874 и оном од 15. новембра 1868. год. ПМ 4528, (Полиц. јеси Зборник, стр. 1253, 4 и 5) општински судови имају, код потврда тапија, тај задатак, да утврде, поред осталог и то, да је дотично имање непосредна својина дотичног лица, да њиме није заузето од општинске, државне или приватне имовине; и да није са киме у спору.

Ако неки од ових факата и могу бити познати општинском суду онога места, где живи онај, који жели да се убаптини, неки не могу бити, јер их треба утврдити изласком на лице места, као што је н. пр. мера и пр. сторност, а то већ није могуће, јер је земљиште у туђем атару, те већ самим тим искључује надлежност тога суда.

Како, дакле, тај суд може да потврди само оне факте, који су му несумњиво познати, то он, с обзиром на напред поменутог расписе, даље с обзиром на надлежност и чл. 97. т. 4. зак. о општинама не може да потврди тапију, којом су обухваћена имања, која се налазе у атарима других општина.

IV.

Суд општине становљанске, актом својим од 28. пр. м-ца Бр. 1368, пита:

„У буџету општинском предвиђена је и позиција: „трошак часницима општинским, кад иду у ван општине.“

Из ове буџетске позиције, дакле, плаћа се општинским часницима од 1—2 дин. дневно кад иду у команду ради спроводе регрута и т. сл. по одлукама одборским у смислу чл. 133. зак. о општинама, и они на те суме издају општинској благајни своје признанице.

Суд је био мишљења, да ове признанице не треба оптерећивати таксом, јер су примаоци општински часници, али окр. надзорник моноп. дувана, приликом прегледа монополисаних хартија у овој општини, учинио је примедбу да и на ове признанице треба депити таксу.

Моли се уредништво да по овоме изнесе своје мишљење.“

— На ово питање одговарамо:

У смислу чл. 1. Правила за извршење закона о таксама од 3. маја 1897. године Пр. Бр. 10442, општински часници не плаћају таксу за признанице, које издају општини на примљену плату и остале додатке, које имају по општинском буџету.

Према томе не треба наплаћивати ни таксу, о којој је реч.

V.

Суд општине плочке, актом својим од 13. новембра ове год. Бр. 1461, пита:

„Каква се такса наплаћује за осуде, које изричу поједини кметови и председници у смислу чл. 109. и 119. закона о

општинама, и да ли има какве разлике кад осуда гласи на затвор од оне, кад гласи на повчану казну?“

— На ово питање одговарамо:

За сваку осуду, изречену по чл. 109. и 110. закона о општинама, па била та осуда на затвор или повчана, треба наплаћивати по 2 дин. таксе у смислу тач. 87. а зак. о таксама, па ту таксу депити на извештаје, што их председници или кметови подносе о изреченим казнама.

За општинску касу не наплаћује се никаква такса по овим осудама.

VI.

Суд општине власинске, актом својим од 12. пр. м-ца Бр. 2930, пита:

„1905. год. бивши председник ове општине излао је под закуп општинску утрину на јавној лицитацији за 552 45 дин.

Закуп је теслимљец једноме лицу, које у задрузи има мајку, која на имању има право удовичког уживања.

При закључку лицитације купац је положио 50 динара кауције, а кад је позват да положи први квартал по лицитацији, он је изјавио да одустаје од полагања кауције и од закупа у опште, те је поводом тога, одбор донео одлуку, да се држи друга лицитација и закуп уступи другоме, али председник није хтео да изврши ту одборску одлуку.

Суд је покушао да остатак излицитиране суме наплати од првог закупца, али он је изјавио да је од закупа разрешен онога дана, кад је одбор донео одлуку, да се држи друга лицитација.

За ово је опет крив тадашњи председник, па зато се моли уредништво да објасни: треба ли ову суму наплатити од првог закупца или од бившег председника?“

— На ово питање одговарамо:

Питање ово непотпуно је у томе, што се не зна, да ли је купац уживао сва права, која проистичу из закупа утрине и после отказа све до краја закупног рока.

Јер ако је он само отказао закуп по форми, а у суштини црпео све користи које овај доноси до краја одређеног рока, онда на њему лежи обвеза плаћања.

Ако дакле стоји овај случај, и ако се он може утврдити, а он се не склони да на леп начин плати излицитирану закупну цену, онда треба упутити општинског пуномоћника да подigne редовну тужбу против њега, јер се ова наплата не може извршити административним путем.

Ако, међутим, не стоји ствар овако, него је купац одмах по отказу напустио и уживање закупног добра, а одбор пристао да се закуп раскине, онда би председник, који није хтео извршити одлуку одборску, те тако општина била лишена извесног прихода његовом кривицом, био одговоран за накнаду штете, за коју такође треба водити редовну парницу, јер је он, по т. 6. чл. 109. зак. о општинама, био дужан да изврши одборску одлуку.

VII.

Суд општине прилипачке, актом својим од 1. ов. м-ца Бр. 1888, пита:

„По § 335. т. 2. грађанског закона, у службеност спада и са туђег извора или бунара воду носити.

По § 340. истог закона, свака службеност или се оснива на закону, или на уговору, или на последњој вољи, или на пресуди судској или на застарелости.

Настаје питање: колико треба времена да се са туђег извора или бунара поси вода, па да се добије право службености за свагда по основи застарелости, јер у § 938. поменутога закона стоји само то, да застарева и губи право на службеност онај, који исту за три године не ужива, а не стоји колико времена треба да ужива, па да стекне право.

Моли се уредништво за потребно обавештење.“

— На ово питање одговарамо:

За које се време прибавља право службености на непокретним добрима застарелости, одређено је у § 929. грађанског закона.

Треба имати на уму § 6. грађ. суд. пост. по коме су општине надлежне само за суђење пољских службености.

СЛУЖБЕНЕ ОБЈАВЕ

Т Р А Ж И С Е

Симу Красојевића, шпекуланта, родом из Хрватске, тражи начелник среза посавског окр. београдског актом Бр. 11203., ради извршења пресуде. Сима је у последње време становао у Мислојину, среза посавског, стар је 45 година. Може се све власти ако би што знале о Сими да о томе известе поменутог начелника.

ИЗ ПОЛИЦИЈСКОГ АЛБУМА

Ноћу између 8. и 9. септембра тек. год. убијен је Јеврем Шубаковић, тежак из Лишнице. Убице, којих је било тројица, везали су га и у кукурузу, 40 метара далеко од куће, убили и опљачкали. Зликовци су по извршеном делу побегли, али је власти среза грузанског пошло за руком да пронађе и притвори јатака који је зликовце на ово дело навео. То је Добрица Обреновић, бив. осуђеник из Лишнице.

Ноћу 14. и 15. истог месеца ови исти зликовци напали су на механу села Витковца, у срезу грузанском, убили Петра и Симу Петровића, земљоделце из истог места, а механицу и куварицу заостављали и отели им око 1600 динара.

11. овог месеца, у први сумрак, два непозната зликовца напали су на механу општине каменичке у срезу жичком, па док је један са запетом пушком мотрио на присутне сељане, догле је други изгудно од механице Симијона Ристовића 250 дин., од Алексеје, улове Вукмановић, чија је кућа преко пута механе до 80 динара, а од осталих сељана у механи око 150 динара, па су после отишли у оближњу општинску судницу, разбили је и узели: два пената, један за восак а други за фарбу са написом: „Краљевско Српски Суд Општине Каменичке“, поштапски штампбиљ са написом: „Општинска пошта, Каменница срез жички,“ 1·50 дин. у новцу и 2 дин. у поштапским маркама.

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

После свега овога зликовци су, шенлучећи уз пут из пушака, отишли у оближње село Мељаницу, где су се нешто споречкали, услед чега је овај од њих, који је злостављао и опљачкао механицију и сељане, убио на месту свога друга. Изгледа по свему, да је убијени био пијан, јер је у каменичкој механи попио 3—4 литра вина.

За ово време, огромна маса света из околних села долазила је и посматрала побијене зликовце, али их нико није могао познати.

Појимајући, међутим, важност копетатовања идентитета ових опасних зликоваца, полицијска власт је поред мерења и фотографисања, послала још и даље, па је из срезова: драгачевског,

јер су: Танасије Маслар, трг., Милаш Николић, Радован Вајић, земљод. и Воја Целебрић, кмет, сви из Пилатовића, у срезу драгачевском, познали у једном од убијених зликоваца, а у присуству начелника округа чачанског г. Љубомира Романовића, шефа антропометр. полиц. одељења, г. Алимпића и начелника среза жичког г. Бурашковића, свога сељака

Миленка Миленковића — Гудића, који је још јуна месеца тек. год., а по извршењу више крађа, побегао из места рођења и у бегству извршио још неколико злочина, и кога је с тога начелство округа чачанског објавом од 17. новембра тек. год. ПБр. 12527, (види Бр. 49 «Полиц. Гласника») позвало на предају.

Другог зликовца, на жалост, нико није могао тачно познати; он је стар око 30 год., висок 1'64 см., у лицу је црн, скоро као циганин, коса му је црна и дуга, брада црна (у виду огрлице а на образима прелази у косу); од особених знакова има: на првом зглобу левог кажипрета белегу од посекотине у облику праве линије, величине 2'5 см.; на другом зглобу десног кажипрета белегу од посекотине у облику криве линије (куке) у величини 2'5 см., и на обе мишице по две белеге од пецовања.

Миленко је такође стар 30 година, висок 1'65 см., у лицу плав и бео, очију плавих, обрва смејих, бркова омањих, ретких и смејих, браде риђо-затворене, (даке су израсле на врху браде и изгледају као

Пошто је полицијска власт среза жичког, извршила потребан увиђај по овој ствари, леш убијеног зликовца пренет је у Краљево и изложен свету ради познанства. Обе опљачкане механиције, т. ј. и онај из Витковца и онај из Каменице, као и сви сељаци који су се у овим механама налазили за време напада, познали су одмах у убијеном једном од зликоваца, који су их нападали, пљачкали и злостављали, али нико није знао ко је он и од куда је? Да би се ово утврдило, Министарство Унутрашњих Дела, чим је о свему извештено, наредило је да се леш не сахрањује, и да шеф антропометријског одељења отпутује одмах са фотографом одељења у Краљево ради мерења и фотографисања убијеног зликовца.

Онај други зликовац, бежећи испред потере коју је начелник среза жичког г. Марко Бурашковић одмах наредио, удари ноћу између 15.—16. тек. м-ца на кућу Радоја Поваковића, из села Рођевића, среза жичког, али га овај добро дочека и уз приномоћ жене убије сикиром. Радоје је ово учинио у уверењу, да је овај зликовац оглашени хајдук Милаш Максимовић.

Чим је о овоме извештен, начелник г. Бурашковић одмах је изашао на лице места, и по извршеном увиђају и истрази наредио да се и овај леш пренесе у Краљево, где су опљачкани сељаци из Витковца познали у њему оног зликовца, који је у витковачкој механи убио Петра и Симу, а витковачки механиција још и своју отету чантру, која је висила о врату убијеног. И опљачкани сељаци из Каменице, заједно са механицијом, утврдили су такође да је ово онај исти зликовац, који је био у каменичкој механи са оним раније убијеним.

студеничког, моравичког и љубићког позвала неке људе за које се, с обзиром на прибављене податке о кретању извесних сумњивих личности из поменутих срезова, могло с разлогом закључити, да ће познати убијене. Мишљење ово показало се као потпуно тачно,

усађене, а по образима су врло ретке и изгледају као маље), изнад слепих очију белац је; од особених знакова има: белегу од посекотине, у облику криве линије, величине 4., см., на другом зглобу десног палца; белегу од посекотине, у облику криве линије, величине 4 см., на десној мишици за 8 см., испод кључњаче, и белегу од посекотине, у облику праве линије, величине 1 см., на другом зглобу десног средњег прста. Од одећа и ствари имао је: једну шубару и фес са кићанком, гуњ и чакшире од шајка, пет комада појасева и један велики вунени шал, једну чантру и у њој два новчаника (у једном је било 4'60 у никлу а у другом 2 дин. у поштанским маркама), једну мараму са извесним написом: „Милован Мићовић везла му мараму тетка Наталија“ а другу са извесним грбом и написом: „Палањачки кисељак“, један сребрн сахат, ремонтар под Бр. 84664, једну пушку магацинску под Бр. 5273, један истометри револвер црних корица и један новећи нож са кинжом.

Да би се тачно утврдило идентитет непознатог зликовца, као и да би се извидело: да ли су он и Гудић извршили још какво казимио дело, износи се фотогра-

фија њихових лешева и наређује свима полицијским и онштинским властима, да о свему овоме најозбиљније протрагају, и о резултату трагања извеште Антропометријско полицијско одељење или непосредно начелника среза драгачевског с позивом на акт Бр. 21026.